

Ankenævnet for Forsikring

Den 29. juni 2022 blev i sag nr. 97727:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

Topdanmark Livsforsikring A/S
Borupvang 4
2750 Ballerup

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har dækning for erhvervsevnetab. I brev af 3/1 2022 til nævnet har klagerens advokat bl.a. anført:

"1. Indledning

På vegne min klient, [klageren], klager jeg hermed over Topdanmarks ('selskabets') afgørelse af 2. juni 2020, hvor dækningen ved tab af erhvervsevne bringes til ophør, som fastholdt ved revurdering af 9. november 2021 på baggrund af fornyet lægelig oplysning.

Selskabet har tidligere ydet dækning fra september 2018, men har bragt dækningen til ophør, med henvisning til, at min klients erhvervsevnetab ikke længere skulle være nedsat i dækningsberettigende grad.

I afgørelsen af 2. juni 2020 er det blandt andet anført:

'I rette job er det vores vurdering, at du vil kunne arbejde mere end 1/3 f.eks. i kontorarbejde, administration eller kundebetjening, hvor der er mulighed for afvekslende arbejdsstillinger.'

I afgørelsen af 9. november 2021 er det blandt andet anført:

'Vores lægekonsulent med speciale i neurologi finder, at din klient har funktionsbegrænsning som følge af smerte med påvist slid/prolaps/rygkanal forsnævring som årsag, men at generne af det er meget individuelle.

...

Lægekonsulenten er enig i, at din klient i det konkrete erhverv som landmand har et erhvervsevnetab på mindst 2/3.

Det er lægekonsulentens vurdering, at din klient kan arbejde mellem 1/2 og 2/3 i et administrativt fag med hæve-sænkebord, fravær af rygbelastning og mulighed for skiftende arbejdsstillinger.

...

Umiddelbart er der en udtalt diskrepans mellem klientens klager og den objektive undersøgelse. Sagt med andre ord er den aktuelle tilstand præget af de af klienten fremførte klager. Man bør dog i sådanne sager forholde sig til så mange objektive faktorer som muligt, inkl. den objektive undersøgelse.

Denne objektive undersøgelse taget i betragtning, sammenholdt med at klienten har alle muligheder for at tilpasse sin dagligdag i forhold til de angivne skånefunktioner, er det vanskeligt at forestille sig, at klienten ikke skulle kunne opretholde daglige funktioner 5 dage om ugen, der er sammenlignelige med arbejdsfunktioner i ca. 15 timer ugentligt, samtidig med at der tages behørigt hensyn til de angivne skånefunktioner.'

Forsikringen giver ret til dækning, hvis erhvervsevnen er nedsat med 2/3. Ifølge betingelsernes punkt B. 2, fremgår:

'Fastsættelsen af graden af erhvervsudygtighed sker på grundlag af en lægelig vurdering og oplysninger om, hvad forsikrede er i stand til at tjene når erhvervsudygtigheden tages i betragtning. Bedømmelse af indtægtsmulighederne sker under hensyntagen til forsikredes nuværende helbredstilstand, uddannelse og de funktioner, der indgik i forsikredes tidligere virksomhed, idet arbejdsmulighederne skal bedømmes både inden for forsikredes eget fag, tidligere arbejdsområde og inden for beslægtede eller egnede erhverv.

Bedømmelsen er med andre ord ikke begrænset til forsikredes hidtidige beskæftigelse.'

2. Sagsfremstilling

Min klient er født i [1960'erne] og uddannet landmand i 1989/1990 og har arbejdet som sådan siden. Han startede som ... producent i 2011.

Min klient oplevede i 2017 lændegener i form af smerter med udstråling til højre underkstremitet. Generne er siden vurderet ved forskellige undersøgelser, der blandt andet påviste diskusprolaps, slidgigt og degenerative forandringer i ryggen.

I LÆ 261 af 15. august 2019 fra egen læge er det blandt andet anført:

'Der gives en kort opsummerende redegørelse samt begrundelse for anmodningen.

[Klageren] er selvstændig ... producent i nov. 2017 får [klageren] mange rygsmerter og stillet diagnosen forsnævring i rygmærskanal, diskusprolaps, forsnævring i nerverodskanal og skævhed i ryggen.

4. Borgerens helbredssituation, herunder oplyses særligt om borgerens eget perspektiv på helbred

og arbejde

[Klageren] har massive gener fra ryggen.'

I speciallægeerklæring af 11. december 2019 (bilag 1) er det blandt andet anført:

'Diskusprolaps med paramedian L2L3 med relativ spinalstenose Foraminær diskusprolaps L3L4. nedsat plads i spinalkanal Svære degenerative i alle lumbale niveau særlig med facetedartrose.

...

*Kan ikke klare ordinært job, mere ned 3 timer dgl ikke tungt skovningsarbejde men traktor med special indretning og personlig assistent. Smerter i ryg både stående og i bevægelse, udstrålende smerter til højre lår, bevaret kraft og bevægelighed og funktion i højre ben. og der er belastningssmerter
Hvilesmerter, postfunktionelt smerter.*

...

Der er overensstemmelse mellem patients klager og objektive fund. Analgetika krævende smerter, Tilstanden er stationær siden maj 2018, Kroniske rygsmerter med diskusprolaps, let kyfoskopiose lumbalt. Ikke aktuell behandlingsmulighed. Varigt skånehensyn belastning 3 t dgl.

Arbejdspladstilpasning med traktorindretning og per, Ikke forslag til yderligere rehab. Periodisk behov for fysioterapi. Personlig assistent ydes fra kommune. Optimal behandling iværksat. Varig lidelse'.

I speciallægeerklæring af 4. maj 2020 (bilag 2) er det blandt andet anført:

'Smerterne er lokaliseret bredt lavt i lænden med overvægt i højre side og kan stråle ud i højre underekstremitet til knæniveau.

...

*MR-skanning viste udtalte degenerative forandringer i hele lænden, samt diskusprolaps på L2/3-niveau med relativ spinalstenose og foraminær diskusprolaps L3/4 med foraminær rodpåvirkning,
hvilket var helt i overensstemmelse med patientens symptomer*

...

Mærker hele tiden sin lænd ('ømhed'), men har kun egentlige smerter, hvis han kommer til at overbelaste. Det sker så til gengæld ved ret lille belastning.

...

Må ofte hvile sig i løbet af dagen og deler dagens opgaver op i mindre opgaver. Har god gavn af personlig assistance og en række tekniske hjælpemidler, han har fået.

...

Betydeligt nedsat bevægelighed ved fjedringstest højt lumbalt.

...

Der er fuld overensstemmelse mellem klagerne, de objektive fund og de parakliniske fund.

...

En anden erhvervsfunktion end den nuværende ville ikke give højere funktionsniveau, snarere tværtimod, da hans aktuelle funktion på mange måder er ideel. Der er ikke andre helbreds-mæssige eller sociale omstændigheder, der begrænser hans funktionsevne'

I fysio-/ergoterapeutvurdering af 23. oktober 2018 (bilag 3) fremgår det blandt andet:

[Klageren] har inden sin rygsygdom varetaget alle opgaver i [udendørsområde] plus det adm. arbejde, der følger med. Meget af arbejdet i plantagen har han været nødt til at overlade til andre. Han instruerer medarbejderne i de opgaver, han ikke selv magter, så de efterfølgende kan løse dem selvstændigt.

[Klageren] udfører adm. arbejde, siddende ved et skrivebord i fast højde og siddende på en almindelig kontorstol. Han oplyser at kunne sidde og arbejde der ca. 30-45 min., før han må stoppe og skifte stilling.

Der er p.t. tilknyttet to medarbejdere til ... produktionen.

[Klageren] har været vant til at arbejde meget og selv om det er svært for ham, ikke at kunne deltage så meget i arbejdet, virker det til, at han er meget realistisk om egen formået, mht. hvornår han er nødt til at stoppe og hvilke opgaver han er nødt til at videregive til andre. Når smerterne bliver for dominerende, går han ind og sætter sig og hviler ryggen i en højrygget hvilestol og bruger der en varmepude og pude i lænden.

...

[Klageren] har fornyligt anskaffet sig en maskine til fældning af ... træer. Den gør det muligt at fælde træer, uden at man bukkes og vrider ryggen. Det er fortsat vigtigt, at være opmærksom på at betjene den på en måde, så ryggen holdes rank og at alle drejninger foregår i benenes led, frem for i ryggen. Det taler vi om på besøget i dag'.

I de kommunale akter (bilag 4), er det det journalnotat af 4. juli 2019 blandt andet anført:

'Titel: Arbejdsstol mm

Tilbud:

Tilbudskategori: Hjælpemiddel

Placeringsstatus: Optaget

Startdato: 04-07-2019

Slutdato: 24-02-2035

Formål: Udlån af Arbejdsstol, skammel, kilepude og lændepude'

I de kommunale akter er det i bevilling af 6. september 2020 anført:

'Bevilling - Personlig assistance

Bevilling:

Antal timer: op til 4 ½ time pr. uge

Begrundelse:

Du har en funktionsnedsættelse i din ryg som er varigt og betydelig, der gør at du har behov for hjælp til praktiske arbejdsfunktioner så at du kan varetage dit arbejde med at formklipping af ... træer.'

I de jobkonsulentens notater er det fra møde den 6. november 2019 anført:

'Møde rehab:

Der er præsentation af deltagere og af sagen.

Der gennemgås kort bevilling af arbejdsredskaber og ergonomisk gennemgang.

Lægen konkluderer, at han ved gennemgang af journal kan pege på flere faktorer, der giver [klageren] de smerter han har. Lægen præciserer, at det ikke altid er givet ved rygsmerter, men det er tydeligt ved [klagerens].

...

På mødet indstillet [klageren] til et fleksjob og vurderingen er, at [klageren] kan arbejde 11 timer om ugen.

...

Møde med sagsbehandler

Det er sagsbehandler, der har bevillingskompetence efter indstilling til fleksjob. Hun indstiller til fleksjob med det samme. Så fleksjob er bevilliget.

Sagsbehandler stopper sygedagpengene dd og fleksjobbet er bevilliget fra d. 7. november.'

I brev af 11. november 2019 fra Jobcenteret, er det blandt andet anført:

'Vi har afgjort, at du er berettiget til at få tilskud til driften af din virksomhed med virkning fra den 07.11.2019.

...

Vi vurderer, at du har varige og væsentlige begrænsninger i din arbejdsevne, og at du ikke fremover vil kunne arbejde på normale vilkår i din virksomhed.'

I neurokirurgisk speciallægeerklæring af 1. september 2021 (bilag 5), er det blandt andet anført:

Objektivt fremstår expl. uden appel, sidder uroligt på stol, og der er indtryk af lændesmerter ved stillingsskift, samt en reel fremlæggelse af funktionsniveauet.

Den aktuelle tilstand vurderes rygmæssigt at være stationær uden yderligere mulige behandlingstiltag.

...

3. Vil det ud fra de objektive fund fremover være nødvendigt med funktionsmæssige skånehensyn? I givet fald, hvilke og hvor længe?

a. Ja. Som de aktuelt anvendte. Dvs ingen rygbelastning, ingen vrid af lænd, mulighed for hyppige stillingsskift og ikke arbejde med statisk holdning af lænden, herunder siddende eller stående stilling over længere tid.

b. Skånehensyn er stationære og varige

4. Kan skånehensynene evt kompenseres gennem jobtilpasning, ergonomisk vejledning, hjælpemidler eller andet?

a. Nej, formentlig ikke, ikke med betydende øgning af selve funktionsevnen, og ikke ud fra de af expl. beskrevne hidtidige tiltag.

5. Er forsikrede i optimal behandling?

a. Ja. Fortsat træning vil være lindrende og burde medvirke til at expl. kan bibeholde det aktuelle funktionsniveau

6. Vil (era. anden) behandling/ optræning kunne bedre tilstanden? I så fald, hvilken?

a. Nej.

7. Hvilke funktioner vil forsikrede kunne klare? Dette også inden for andre områder end forsikredes interesseområde?

a. Dette spørgsmål er meget overordnet og kan ikke besvares specifikt. I hvilken som helst arbejdsfunktion vil der gælde de ovennævnte skånehensyn, uagtet om expl. prøver at arbejde som jord- og betonarbejder eller smørrebrødsjomfru.

8. Muliggør helbredstilstanden at forsikrede påbegynder delvis raskmelding, hensyntagende aktivitet/ genoptræning/ eller afprøvning? I givet fald hvornår og hvor meget?

a. Nej. Helbredstilstand muliggør højst det aktuelt beskrevne funktionsniveau.

3. Anbringender

Det gøres gældende, at min klients erhvervsevne fortsat er nedsat i dækningsberettigende grad.

Min klient har adskillige ryglidelser i form af blandt andet forsnævring i rygmarvskanal, diskusprolaps, forsnævring i nerverodskanal og skævhed i ryggen, slidgigt og degenerative forandringer. Det medfører blandt andet massive smerter, der nedsætter hans evne til at arbejde.

Lægeligt er lidelserne påvist ved objektive fund, og der er beskrevet fuld overensstemmelse mellem disse og min klients gener, jf. speciallægeerklæringerne af 11. december 2019, 20. maj 2020 og 1. september 2021. I sidstnævnte erklæring er det direkte anført, at lægen, der har undersøgt

min klient, har indtryk af en 'reel fremlæggelse af funktionsniveauet', 'at skånehensyn ikke kan kompenseres gennem jobtilpasning, ergonomisk vejledning, hjælpemidler eller andet' og at min klients helbredstilstand 'højst muliggør det aktuelle funktionsniveau'.

Det bestrides således, at selskabet på baggrund af en intern lægekonsulents 'skrivebordsvurdering'

i det hele kan tilsidesætte de klare konklusioner, som det øvrige lægelige materiale giver om min klient.

Videre bestrides det, at det overhovedet er lægens vurdering, hvad min klient har af erhvervsevnetab.

Dette beror på en juridisk vurdering under hensyn til betingelserne, de lægelige akter og de kommunale forløb.

Min klient har været i kommunalt forløb, hvor han er vurderet med væsentlige og varige begrænsninger i arbejdsvejen, som konkret fører til, at min klient ikke kan arbejde mere end 1-3 timer dagligt og er tilkendt fleksjob på 11 timer om ugen.

Ifølge de lægelige og kommunale akter er der ikke andre årsager til hans funktionsnedsættelse end sygdommen. Der er heller ikke noget sted i de lægelige eller kommunale akter peget på, at min klient kan eller burde kunne arbejde mere, fx i andre stillinger. Tværtimod anføres det i speciallægeerklæringen af 20. maj 2020, at 'hans aktuelle funktion på mange måder er ideel.'

Jobbet har således en betydelig fleksibilitet i form af hvil og pauser og er med de relevante hjælpemidler ikke fysisk krævende. Det gælder både ansættelsen af personale, som opgaver uddelegeres til, såvel som manuelle hjælpemidler såsom træfældningsmaskinen og relevante stole og støtteudstyr til både kontor og køretøjer.

Dertil kommer en betydelig hjælp via personlig assistance, som ud fra betingelsernes formulering gør, at den ugentlige arbejdstid på ca. 11 timer ikke udtrykker min klients evne til at oppebære indtægt – netop fordi har herved har personlig assistance. Den reelle arbejdstid, hvor min klient ved egen drift ville være i stand til at oppebære indtægt, ligger nærmere på 6-7 timer om ugen.

Videre bemærkes, at eventuelle kommunale tilskud ikke skal medregnes, sådan som betingelserne er formuleret, jf. i det hele AK 86.639.

Det bemærkes, at selskabet da også har ydet dækning fra 2018 og frem til det varslede ophør pr. juli 2020. Der har således heller ikke fra selskabets side været tvivl om alvorligheden af min klients lidelser endsige berettigelsen til ydelser, før man forsøger at ændre denne ved et fornyet syn på samme faktum. Selskabet har således begrundet afslaget på dækning med en 'burdevurdering':

'I rette job er det vores vurdering, at du vil kunne arbejde mere end 1/3 f.eks. i kontorarbejde, administration eller kundebetjening, hvor der er mulighed for afvekslende arbejdsstillinger.'

Der er ikke henvist til holdepunkter for dette i kommunale eller lægelige akter, formentlig allerede af den grund, at det ikke findes.

Vurderingen er heller ikke i overensstemmelse med praksis, hvorefter der ikke skal sammenlignes med fiktive stillinger inden for en helt anden branche; en landmand i 50'erne skal ikke sammenlignes med ufaglærte stillinger inden for kontor, administration eller kundebetjening.

Dette følger eksempelvis af AK 93.914, hvor det blev udtalt, at der ved vurderingen af erhvervsevnetabet ikke med rimelighed kunne ses bort fra en boglig uddannelse med vanlig brug af pc.

Der kunne således ikke sammenlignes med manuelt fysisk og håndværksmæssigt arbejde. Tilsvarende – og modsætningsvist – kan der i nærværende sag heller ikke ses bort fra min klients uddannelse og baggrund som landmand, således at der kan sammenlignes med ufaglært arbejde på kontor, administration eller kundebetjening.

Dertil kommer, at der ikke er holdepunkter for, at min klient som følge af 'afvekslende arbejdsstillinger' ville kunne bedre erhvervsevnen inden for de brancher, som selskabet foreslår. Min klient har allerede vekslende arbejdsstillinger, herunder på kontor, som er en måde at adaptere smerterne og den kliniske virkelighed. Helt afgørende er det, at han selv kan vælge, hvornår disse skift forekommer, og hvornår pauserne skal ligge, hvilket man netop ikke kan ved fx kundebetjent arbejde.

Afslutningsvist bemærkes, at min klient efter afgørelsen om ophør har fået en forværring af sine ryggener, og slet ikke er i stand til at arbejde i samme omfang som tidligere. Også dette forhold taler for, at der er krav på dækning.

Ankenævnet anmodes om at fastsætte rimelige omkostninger til advokat i medfør af forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3."

Selskabet har i brev af 28/1 2022 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"Tvisten

Topdanmark har med virkning fra den 1. juli 2020 stoppet udbetaling af invaliderente til klager, idet Topdanmark ikke længere fandt, at klager opfyldte betingelserne for udbetaling.

Klager har efterfølgende haft en klagesag hos Topdanmark, inden sagen blev indbragt for Ankenævnet for Forsikring

Forsikringens virkemåde og forsikringsbetingelser

Klageren tegnede en invaliderente pr. 1. juli 1993. Forsikringen udløber pr. 1. marts 2033. Der er ret til udbetaling og præmiefritagelse, hvis klager har et erhvervsevnetab på mindst 2/3.

Forsikringsbetingelserne 5716-2, januar 1987 vedlægges som Bilag A. Der fremgår følgende i betingelserne:

8 Tab af erhvervsevne

A1 Fritagelse for præmiebetaling

Forsikringstager har ret til præmiefritagelse, hvis forsikredes erhvervsevne nedsættes med 2/3 eller mere af den fulde erhvervsevne.

B Hvilke skader er dækket

Stk. 1 Forsikringen giver ret til præmiefritagelse og/eller forsikringsydelse ved erhvervsevnetab, hvis forsikredes erhvervsevne som følge af sygdomme eller ulykkestilfælde bliver nedsat med 2/3 eller mere, jf. punkt D og E.

Stk. 2 Fastsættelse af graden af erhvervsevnen sker på grundlag af en lægelig vurdering og oplysninger om, hvad forsikrede er i stand til at tjene, når erhvervsudygtigheden tages i betragtning....

D Invaliderende/invaliddepension

Stk. 4 Udbetalingen fortsætter under forudsætning af, at forsikredes erhvervsevne ikke ved lægelig behandling, omskoling, genoptræning, uddannelse eller i øvrigt bedres i en sådan grad, at forsikrede ikke længere er berettiget til at modtageforsikringsydelse ved erhvervsevnetab, jf. punkt 8. B

Sagsfremstilling

I forbindelse med sin ansøgning om udbetaling af invaliderente og præmiefritagelse oplyste klager i ansøgningen af 29. maj 2018, at han var delvis sygemeldt som følge af ryggener og smerter i benene. Han var selvstændig ...producent, ... og ... udlejer. Han arbejdede 7 timer om ugen, og arbejdet bestod især i at regulere ..., produktion af ... samt planlægning. Fremlægges som Bilag B.

Af lægeattesten af 29. maj 2018 fremgik, at klager var diagnosticeret med forsnævring af lænderyg, prolaps, udposning og slid. Endvidere fremgik at han led af Mb. Scheuermann sequal, som han var generet af i perioder. Fremlægges som Bilag C.

Topdanmark tilbød klager hjælp via [samarbejdspartner], som klager tog imod til brug for bl.a. afklaring af kommunale forhold. På daværende tidspunkt havde klager hyret ekstra hjælp til arbejdet med Det fremgik også, at klager aldrig har hjulpet med arbejdet i hjemmet, men har haft fokus på ...produktionen mm.

Topdanmark modtog kopi af journal fra [hospital 1], hvor det bl.a. fremgik, at der var discus degeneration, protrusion i flere niveauer, rodkanalstenose på højre L3 og spinalstenose på L2/L3. Endvidere højresidigt prolaps på L3/L4 og recesstenose fra L3 til L5. Der kunne foretages en stivgørende operation, men det var ikke en garanti for, at klager kunne vende tilbage til sit fysiske hårde arbejde.

Fremlægges som Bilag D.

Topdanmark startede udbetaling af invaliderente og præmiefritagelse fra den 1. september 2018. I Fys-/ergoterapeut vurdering af 23. oktober 2018, der er fremlagt som bilag 3 fremgår, at klager kunne beskære træer, hvis han kunne komme hele vejen rundt om træet, men han var begrænset ved lave og høje træer. Klager kunne foretage sprøjtning fra traktor i begrænset tid, men det var vanskeligt for ham at komme op og ned fra traktoren. Efter nogen tid i traktoren fik han forværrede rygsmerter, formentlig fra stød og bevægelser som forplanter sig fra køretøjet og op, fordi der kun var begrænset lændestøtte i sædet. Han kunne lave kontorarbejde i 30-45 min på en almindelig kontorstol. Det vurderes, at hjælpemidler til køkken, kontor og traktor var relevante,

[Samarbejdspartneren] deltog sammen med klager i møde med kommunen den 6. november 2018, hvor det fremgik, at klager kunne arbejde 1-3 timer om dagen, typisk ca. 2 timer. Han kunne

arbejde med ude i plantagen, når det ikke er rygbelastende arbejde, omend i nedsat tempo og med pauser med flere timers hvil. Han kunne arbejde ved pc i 30 min. Det fremgår også, at klager fik tilkendt hjælpemidler i form af kontorstol, drejepude til bilen og specialsæde til traktoren samt en skammel for let at kunne komme op og ned fra traktoren. Fremlægges som Bilag E.

Ved anmodning om forlængelse af udbetaling og præmiefritagelse udfyldte klager den 30. april 2019 et funktionsskema, hvor han oplyste, at han kunne sidde i ca. 2 time, gå i 1-3 timer, stå i 1 time og være på kondicykel 15 – 20 min samt kører bil i ca. 1 time. Han kunne gå på ujævnt underlag, men skulle holde meget øje med, hvor han gik, så han ikke trådte på noget eller trådte ned i huller. Han arbejdede fortsat 1-3 timer om dagen og kunne spille bridge 3 timer om vinteren. Han tog Panodil som smertestillende medicin. Fremlægges som Bilag F.

Den 6. september 2019 blev klager bevilliget personlig assistance med op til 4½ timer om ugen. Fremlægges som Bilag G.

Den 11. november 2019 blev klager bevilliget tilskud til selvstændig virksomhed, jf. bilag 4. Det bemærkes, at side 3 og 4 i bilag 4 ikke er kommunale bilag, men er rapportering fra [samarbejdspartneren] til Topdanmark

I forbindelse med ansøgningen havde klager oplyst i et skema, at han stod op ca. 6.30 og spiste morgenmad. Han var i marken 1-1½ time, herefter han hvilede sig og dette gentog sig dagen igennem. Nogle gange var der administrative opgaver på 15-30 min og herefter pause. Normalt var pauserne på 1 time. Efter kl. 17.00 lavede han ikke noget. Fremlægges som Bilag H.

Der blev indhentet en ortopædisk speciallægeerklæring af 11. december 2019, som er fremlagt som bilag 1. Det fremgik af speciallægeerklæringen, at klager på [hospital 1] havde haft diskussion om lang stivgørende operation, men da klager ikke ville kunne vende tilbage til rygbelastende arbejde efter et sådan indgreb, ønskede han ikke denne behandling pga. forventet outcom.

Det fremgår af den ortopædiske undersøgelse, at klager havde gangfunktion uden halten og kunne tage jeans af uden besvær. Næsten normal sidebøjning og bagoverbøjning. Han kunne stå på hæl, tå og finger gulv afstand på 10 cm og han kunne dreje kroppen, kunne lave sidebøjning og hagen kunne nå brystet. Der var ømhed over de lange rygstrækkende muskler, nakkemuskel-fæster var ømme og spændte – myoser.

Konklusionen var varige skånehensyn med belastning 3 timer dagligt, idet det var en varig lidelse. Der var iværksat optimal behandling. Endvidere fremgik, at andet arbejde måske vil give mulighed for lidt længere administrativ, ikke statisk arbejde.

Topdanmark modtog et nyt funktionsskema af 14. februar 2020, hvor det fremgik, at klager kunne gå i 1 time, men kun sidde i 15 min, og stå i 10 min. Det var svært at gå på ujævnt underlag. Han var meget begrænset i bøjning af ryg, og løft af tunge ting, der krævede brug af ryggen. Klager kunne fortsat arbejde 1-3 timer om dagen og spiller [kortspil] om vinteren.

Topdanmark indhentede den 4. maj 2020 en ny speciallægeerklæring fra [reumatolog 1], der er fremlagt som bilag 2.

Det fremgik heraf, at klager ikke kunne stå stille for længe, men han kunne gå rundt på ujævnt underlag i en times tid, ligesom han kunne handle. Han kan køre bil i en time og sidde i en traktor i

samme tidsrum, men samtidig kunne han kun sidde 15 min på en optimal tilrettet kontorstol med lændestøtte.

I konklusionen fremgår, at 'der allerede er iværksat relevante kompenserende tiltag. Der kan ikke foreslås yderligere. Der er varige skånehensyn overfor tungt fysisk arbejde generelt og rygbelastende i særdeleshed.'

Topdanmark gav afslag på fortsat udbetaling og præmiefritagelse den 2. juni 2020. Fremlægges som Bilag I.

Klager beder om en revurdering den 25. september 2020.

Topdanmark giver efter en revurdering igen afslag på udbetaling den 18. december 2020. Fremlægges som Bilag J.

Topdanmark modtog en ny lægeattest den 29. marts 2021. Det fremgår heraf, at klager siden sidste lægeattest har fået det bedre, og at bedringen skete i sommeren 2018. Det fremgår videre, at klager får fysioterapi hver 4 uger. Han arbejder 15 timer om ugen. Han kan ikke lave løft, vrid, sidde ned for lang tid, herunder traktorkørsel, stå eller gå i længere tid, herunder ved klipning af ... træer. Endelig fremgår det, at lægen vurderer, at klager maksimalt vil kunne arbejde 15 timer om ugen.

På baggrund af ny klage over afslaget, valgte klager og Topdanmark at indhente en nye speciallægeerklæring af 1. september 2021, der er fremlagt som bilag 5.

Det fremgår af speciallægeerklæringen, at kunden i halshvirvelsøjlen (columna cervicalis) har normal bevægelighed og ingen trykømhed. I overekstremiteterne er der normal tonus (spænding) og atrofi (muskeltørrelse). Ved undersøgelse af columna thorakolumbalis er der balance i begge planer, der er sidefleksion mod begge sider, om end nedsat, og fuld fleksion og ekstension. På underekstremiteterne er der normal spænding og muskler, og klager kan stå på tæer og hæle samt præstere linjegang. Der er egal, god kraft over alle led.

På baggrund af speciallægeerklæringen fastholdt Topdanmark fortsat afslag på udbetaling i brev af 9. november 2021. Fremlægges som Bilag K.

Vurdering og konklusion

Uenigheden mellem klager og Topdanmark drejer sig om, hvorvidt klagers generelle erhvervsevne er nedsat med mindst 2/3, der berettiger ham til udbetaling.

Klager har modtaget udbetaling fra Topdanmark i perioden fra 1. september 2018 til 1. juli 2020. Det er derfor klager, der skal bevise, at han fortsat har et erhvervsevnetab på mindst 2/3.

Klager er ejer af Endvidere er det oplyst, at familien ejer en ... og flere ..., men at klager ikke deltager aktivt i driften heraf. Klager arbejder alene i ..., hvor han også har flere ansatte. Klager har aldrig deltaget i det huslige arbejde i hjemmet.

Klagers arbejde består hovedsageligt i beskæring af ..., arbejde i traktor og administrative opgaver. Det oplyses, at han arbejder 1-3 timer om dagen.

Det fremgår både af speciallægeerklæringen af 4. maj 2020 og af speciallægeerklæringen af 1. september 2021, at klager oplyser kun at være i stand til at lave administrative opgaver i 15 min ad gangen, når han sidder i en korrekt indstillet kontorstol med lændestøtte.

Dette skal sammenholdes med, at klager er i stand til at køre bil og traktor i 1 time, hvor kørsel med traktor – selv med god affjedring og pude – giver flere stød og bevægelsen i ryggen end arbejde i kontorstol. Derudover er klager i stand til at spille [kortspil] i 3 timer om uge om vinteren.

Det fremgår videre af speciallægeerklæringen fra 2021, at der er normale forhold i benene, herunder at der ikke er en 'udtynding' af musklerne. Der er også en god bevægelighed i lænderyggen. Hvis man stort set intet kan fysisk, vil der hurtigt komme udtynding af f.eks. muskler i benene, men det er ikke sket hos klager. Hertil kommer, at klager stort set ikke bruger smertestillende medicin.

Det er Topdanmarks vurdering, at der er en diskrepans mellem klagers oplysninger om, at han alene kan lave administrative arbejde i 15 min på en hertil indrettet kontorstol, mens han er i stand til at køre bil og særligt at arbejde i traktoren i 1 time ad gangen, der må anses at være mere rygbelastende. Det må derfor lægges til grund, at klager er i stand til at arbejde mere i administrative funktioner end oplyst.

Klager har derudover til Topdanmark beskrevet en almindelig arbejdsdag, der starter tidligt om morgenen og slutter kl. 17, hvor han angiveligt er i stand til at arbejde 1- 1,5 timer ad gangen efterfulgt af en pause af cirka én times varighed. Dette står efter Topdanmarks opfattelse i kontrast til, at klager angiveligt alene skulle være i stand til at arbejde 1-3 timer om dagen. Det bemærkes i den forbindelse, at klager – såfremt han er i stand til at arbejde 3 timer om dagen – ikke har et dækningsgivende erhvervsevnetab på mindst 2/3, idet han i dette tilfælde udnytter mere end 1/3 resterhvervsevne.

Topdanmark skal til støtte for sin påstand gøre gældende, at der med den foreliggende ortopædkirurgiske speciallægeerklæring af 11. december 2019 foreligger klar dokumentation på, at klageren trods sine rygproblemer er i stand til at arbejde 3 timer om dagen med fysisk belastende arbejdsopgaver. Dertil kommer de lettere administrative opgaver, som klager også dagligt udfører.

Sagens lægelige oplysninger har været forelagt Topdanmark interne lægekonsulent med speciale i ryggkirurgi. Det er lægekonsulentens vurdering, at der er en diskrepans mellem de af klager oplyste forhold og den objektive undersøgelse med normale muskelforhold i benene og bevægelighed i lænden. Topdanmark tillægger således de objektive fund stor vægt. Hertil kommer, at klager har mulighed for skånefunktioner i arbejdet.

Klager har ikke været arbejdsprøvet i andre funktioner, da der har været et ønske om at fortsætte egen virksomhed, herunder få tilskud til egen virksomhed. Klager blev i november 2019 bevilget fleksjob i egen virksomhed på 11 timer om ugen og blev derudover bevilget personlig assistance på 4½ time om ugen, der skal aflaste klager i forhold til beskæring af ..., flytte redskaber og påfylde vand/gødning på traktoren.

Den manglende erhvervsmæssige afklaring af klageren medfører, at klageren ikke har bevist, at han i et andet mere administrativt præget arbejde med mulighed for afveksling i forhold til arbejdsstilling vil være ude af stand til at arbejde flere timer og dermed være i stand til at udnytte

en endnu større resterværdsevne. Det henstår således udokumenteret, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsgivende grad, idet Topdanmark skal understrege, at det er klagerens generelle erhvervsevne, og ikke den fagspecifikke erhvervsevne som ...producent, som er afgørende for erhvervsevnetabsvurderingen.

Topdanmark finder, at klager har et permanent skånebehov i forhold til rygbelastende funktioner. Men ud fra en samlet vurdering burde han med de rette skånehensyn være i stand til at arbejde mere end 1/3 af normal arbejdstid, herunder i administrative funktioner.

Klager gør gældende, at han som uddannet landmand ikke skal sammenlignes med ufaglærte stillinger inden for kontor, administration eller kundebetjening. Det fremgår imidlertid, at klager som landmand også har varetaget administrative opgaver. Dette er i øvrigt fortsat tilfældet.

Det er derfor selskabets vurdering, at klager har et erhvervsevnetab, men at det ikke er på 2/3, der berettiger til udbetaling og præmiefritagelse.

Advokatombudsninger

Topdanmark mener ikke, at behandling af sagen hverken internt i Topdanmark eller efterfølgende ved Ankenævnet for Forsikring har påkrævet eller vil påkræve ekstern bistand. Vi vil derfor afvise kravet om godtgørelse af rimelige advokatombudsninger."

Klagerens advokat har i brev af 18/2 2022 til nævnet bl.a. anført:

"Selskabet har ydet klageren dækning i perioden fra september 2018 til den 1. juli 2020, hvor selskabet har standset dækningen. I denne periode har selskabet således fundet det bevist, at klagerens erhvervsevne har været nedsat med mindst 2/3. Det undrer derfor klageren, at selskabet i sin argumentation for, at klageren per 1. juli 2020 ikke længere opfylder betingelserne for dækning, støtter sig til samme beviser, som har ligget til grund for selskabets tidligere vurdering af, betingelserne for dækning har været opfyldt.

Da selskabet har bragt dækningen til ophør per 1. juli 2020, er det forholdende på dette tidspunkt og frem, som er afgørende for, om selskabet har været berettiget til at bringe dækningen til ophør, eller om klageren har været berettiget til fortsat dækning. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på den som bilag 5 fremlagte neurokirurgiske speciallægeerklæring af 1. september 2021, hvor der er beskrevet en forværring af klagerens helbredsproblemer. Endvidere er det beskrevet, at klagerens daglige arbejdstid var reduceret fra 1-3 timer dagligt til 1-2 timer dagligt. Endelig er det beskrevet, at effektivitet af arbejdstimerne var reduceret på grund af smerterne.

Som svar på Topdanmarks spørgsmål oplyste speciallægen, at klageren har en kronisk ryglidelse, som er varig og stationær uden forventning om bedring af funktionsevnen. Baseret på de objektive fund vurderede speciallægen, at klageren havde funktionsmæssige skånehensyn i form af ingen rygbelastning, ingen vrid af lænd, mulighed for hyppige stillingsskift og ikke arbejde med statisk holdning af lænden, herunder siddende eller stående stilling over længere tid. Ifølge speciallægen kunne skånehensynene ikke kompenseres gennem jobtilpasning, ergonomisk vejledning eller andet, idet skånehensynene ville gøre sig gældende i en hvilken som helst arbejdsfunktion.

Endelig oplyste speciallægen som svar på selskabets spørgsmål 8, at klagerens helbredstilstand højst mulig gør 'det aktuelt beskrevne funktionsniveau', det vil sige 1-2 arbejdstimer dagligt.

Efter klagerens opfattelse er der intet ulogisk eller odiøst i, at beskrivelsen af hans helbredsmæssige problemer og funktionsevne varierer en smule igennem årene og i de forskellige dokumenter. Således udtalte Retslægerådet i Højesterets dom af 24. april 2017 trykt i UfR2017.2147, at *'Det er ikke usædvanligt for smertetilstande med variation i generne i løbet af en dag eller fra dag til dag, eller for kortere/længere perioder ad gangen. En sådan variation kan optræde uden umiddelbar kendt årsag eller været relateret til fysisk, psykisk eller social belastning.'* De små nuanceforskelle i oplysningerne om klagerens funktionsevne igennem årene er derfor ikke udtryk for, at der foreligger diskrepans imellem de af klageren afgivne oplysninger, således som selskabet påstår i svarskriftet.

Bevismæssigt må det derfor lægges til grund, at klageren i ethvert erhverv kun er i stand til at arbejde cirka 2 timer om dagen, selvom han stort set er holdt op med at køre traktor og udføre fysisk belastende arbejdsopgaver.

Hvad angår selskabets bemærkning om, at klageren har normale muskelforhold i benene og bevægelighed i lænden, henviser klageren til den som bilag 1 fremlagte speciallægeerklæring af 11. december 2019, hvor det fremgår på side 2, at [ortopædkirurg 1] konstaterede *'Let quadriceps atrofi.høj/ve 45/47'*.

Eftersom klagerens helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse vil gøre sig gældende i ethvert erhverv, og eftersom klageren i sit nuværende erhverv kan tage alle nødvendige skånehensyn, er det uden betydning for hans ret til dækning ved tab af erhvervsevne, at han ikke er blevet arbejdsafklaret i et andet erhverv.

Endelig bemærker klageren, at han på grund af smerterne tager smertestillende medicin dagligt. Således fremgår det af den som bilag 5 fremlagte speciallægeerklæring af 1. september 2021 på side 2, at klageren tager 3 x 2 styk 665 mg. Panodil dagligt, som dog kun tager lidt af toppen af smerterne. Derudover tager klageren 2 x 800 mg. Asacol dagligt for sin Colitis Ulcerosa.

Selv som erhvervsevneramt forsikringstager har man ret til at anvende en del af sine personlige ressourcer til private aktiviteter. Det er derfor uden relevans for klagerens ret til dækning ved tab af erhvervsevne, at han spiller en smule [kortspil] i sin fritid. Helbredsproblemerne gør sig dog også gældende, når han spiller [kortspil], og aktiviteten foregår derfor med medbragt lændestøtte, stående og gående pauser samt brug af afløsere, når han på grund af smerter er ude af stand til at deltage i spillet.

Idet klageren i øvrigt henviser til det i klageskriftet med bilag anførte, fastholder klageren, at han har ført det nødvendige bevis for, at han fortsat har været berettiget til dækning ved tab af erhvervsevne efter den 1. juli 2020."

Selskabet har i brev af 4/4 2022 til nævnet bl.a. anført:

"Overgang fra midlertidig til generel erhvervsevnetabsvurdering

Selskabets tidligere bevillinger i perioden fra september 2018 til juli 2020 beror på, at klagerens erhvervsevnetab har været vurderet efter reglerne om midlertidigt erhvervsevnetab.

Det er selskabets opfattelse, at klagerens erhvervsevne er stationær, hvorfor selskabet har været berettiget til at overgå til en vurdering af den generelle erhvervsevne senest fra juli 2020. At klagerens helbredstilstand er stationær, bestyrkes af de lægelige oplysninger, herunder bl.a. den reumatologiske speciallægeerklæring af 4. maj 2020 fra [reumatolog 1], hvor det konkluderes, at klagerens *'tilstand er kronisk og stationær'* med *'varige skånehensyn'*.

Klagerens erhvervsevne inden for hidtidigt erhvervsområde som indehaver af en [klagerens virksomhed] er efter selskabets overgang til vurdering af klagerens generelle erhvervsevne ikke længere afgørende, idet selskabet foretager en bred vurdering med inddragelse af andre relevante arbejdsområder, som klageren vurderes at kunne bestride med sin uddannelse, alder og erhvervserfaring.

Efter selskabets vurdering er klagerens erhvervsevne dog ikke nedsat med mindst 2/3 i hverken nuværende eller sammenlignelige erhverv, idet klageren vurderes at kunne udføre minimum 15 timers arbejde om ugen relateret [klagerens virksomhed]. Inden for rent administrative erhverv vurderer selskabet, at klageren med relevante skånehensyn vil kunne bestride et arbejde svarende til omkring halv tid.

Særligt vedrørende arbejdstimer i generelt erhverv

Klagerens advokat påstår, at det må lægges til grund, at klageren alene er i stand til at arbejde 2 timer om dagen, selvom han kun i begrænset omfang udfører fysisk krævende opgaver. Dette henstår efter selskabets opfattelse udokumenteret, idet de lægelige akter alene beskriver skånehensyn i forhold til fysisk belastende arbejdsfunktioner, som klageren i øvrigt vurderes at kunne bestride 3 timer om dagen.

Dertil kommer de administrative opgaver. Det er ikke med de foreliggende speciallægeerklæringer bevist, at klageren af helbredsmæssige årsager er ude af stand til at arbejde mindst 1/3 af sædvanlig arbejdstid med administrative opgaver i sin virksomhed, hvis de nødvendige skånehensyn iagttages. Klageren har som selvstændig erhvervsdrivende optimale muligheder for at tilrettelægge sin dag med nødvendige indlagte pauser og relevante hjælpemidler.

De af klageren påståede begrænsninger i forhold til administrativt arbejde beror således på klagerens egne subjektive angivelser snarere end egentlig juridisk støtte i de lægelige akter. I den forbindelse bemærkes, at det er uklart, om omfanget af administrative opgaver i virksomheden er større end hvad klageren selv varetager.

Endvidere bemærkes det, at klagerens egen læge i lægeattest modtaget af selskabet den 29. marts 2021 har vurderet, at klageren er i stand til at arbejde 15 timer om ugen, hvilket i sig selv indikerer en større resterhvervsevne end 1/3.

Særligt vedrørende klagerens medicinbehov

Med hensyn til oplysningen om klagerens medicinforbrug har advokaten anført, at klageren dagligt tager smertestillende medicin i form af 3 gange 2 stk. 665 mg. Panodil. Selskabet er opmærksom på, at denne oplysning fremgår af speciallægeerklæringen af 1. september 2021. Det fremgår imidlertid også flere steder i de lægelige oplysninger, at klageren gør brug af smertestillende medicin i perioder efter behov, ligesom hans egen læge i lægeattest modtaget af selskabet den 29.

marts 2021 ikke har fundet anledning til at nævne et medicinbehov til spørgsmålet vedrørende behandling.

Klageren har i øvrigt tidligere givet udtryk for, at han ikke er indstillet på at tage stærkere medicin end Panodil, jf. tidligere fremsendte Bilag E. Endelig oplyste klageren i erklæring af 4. januar 2019 til selskabet, at han alene tog medicin mod sin tarmsygdom, og han oplyste i erklæring af 14. februar 2020, at han tog Panodil 665 mg. 'efter behov'.

Det må således lægges til grund, at klagerens behov for smertestillende medicin er begrænset til almindelig håndkøbsmedicin, som ikke indtages fast men derimod periodevis efter behov.

Særligt vedrørende [kortspils]-aktivitet

Klagerens advokat gør gældende, at kunden skal have ret til at anvende en del af sine personlige ressourcer til private aktiviteter, hvorfor klagerens [kortspil] er uden relevans for erhvervsevnetabsvurderingen.

Selskabet har forståelse for, at klageren – trods sin ryglidelse – har brug for at deltage i fritidsrelaterede aktiviteter. Af samme årsag har selskabet netop ikke gjort gældende, at klagerens [kortspilsaktiviteter] kan omsættes til flere arbejdstimer i hans selvstændige virksomhed.

Det er dog selskabets opfattelse, at klageren ikke har bevist, at han af helbredsmæssige årsager er betydeligt begrænset i sin evne til at varetage administrative arbejdsopgaver, der ikke kræver fysisk anstrengelse, og netop det forhold at klageren tilsyneladende er i stand til at spille [kortspil] understøtter selskabets opfattelse af, at han er i stand til at sidde længere tid ad gangen, hvilket også harmonerer med de lægelige oplysninger

Afsluttende vurdering og konklusion

Selskabet vurderer, at klageren som følge af sin ryglidelse er begrænset i sin evne til at bestride opgaver inden for fysisk belastende erhverv. Efter selskabets opfattelse henstår det imidlertid udokumenteret, dels at klageren skulle være stort set ude af stand til at varetage fysisk betonede arbejdsopgaver relateret til sin [virksomhed], dels at varetage administrative opgaver af ikke fysisk karakter med relevante skånehensyn.

På den baggrund fastholder selskabet, at klageren ikke har bevist, at hans generelle erhvervsevne af helbredsmæssige årsager er nedsat med mindst 2/3."

Til dette har klagerens advokat fremsendt meddelelse af 25/4 2022, hvori det bl.a. er anført:

"Det er ikke korrekt, når selskabet anfører, at det fremgår af den som bilag L fremlagte lægeerklæring, at klageren er i stand til at arbejde 15 timer om ugen. Det fremgår rettelig af erklæringens pkt. 8, at klageren i ethvert erhverv 'max.' vil kunne arbejde 15 timer om uge, når han har det bedst. Det ligger i denne formulering, at klageren ud fra en generel vurdering kun er i stand til at arbejde noget mindre end 15 timer om ugen i gennemsnit svarende til mindre end 1/3 af fuld arbejdstid.

Det er heller ikke korrekt, når selskabet anfører, at klagerens behov for smertestillende medicin er begrænset til almindelig håndkøbsmedicin. Der er rettelig tale om receptpligtig medicin i form af Panodil 665mg."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen, hvoraf nogle gengives nedenfor. Af fysio-/ergoterapeutvurdering af 23/10 2018 fremgår bl.a.:

"Arbejdsfunktioner

Beskriv udførligt borgerens nuværende arbejdsfunktioner:

[Klageren] har inden sin rygsygdom varetaget alle opgaver i [virksomheden] plus det adm. arbejde, der følger med. Meget af arbejdet i plantagen har han været nødt til at overlade til andre. Han instruerer medarbejderne i de opgaver, han ikke selv magter, så de efterfølgende kan løse dem selvstændigt.

Han går selv lidt med i plantagen og beskærer ... med en mindre saks. Han skal kunne komme til træet hele vejen rundt, så han står med front mod træet og ikke skal dreje eller vride i ryggen. Træernes aktuelle højde afgør i hvilket omfang, han magter det. Er de lave, er det svært og uhen-sigtmæssigt for ham at udføre det og er de høje, vil noget af arbejdet skulle udføres af andre.

[Klageren] kan udføre sprøjtning og gødning fra traktor i begrænset tid. Det er vanskeligt og kræ-vende for ham at komme op i og ned fra traktoren. Han skal bøje meget i hofterne og lænd for at komme op i førerhuset. Og ind- og udstigning er egentlig kun mulig at udføre inde i laden, hvor der er stabilt og helt plant underlag. Der er egentlig behov for, at han i plantagen stiger ud af trak-toren, men han kan ikke og er nødt til at blive i traktoren og må derfra bede andre om hjælp til opgaver, som han ikke selv kan komme ud at løse.

Efter nogen tid i traktoren får han forværret rygsmerterne, formentlig fra stød og bevægelser som forplanter sig fra køretøjet og op og fordi der kun er begrænset lændestøtte i sædet.

[Klageren] udfører adm. arbejde, siddende ved et skrivebord i fast højde og siddende på en al-mindelig kontorstol. Han oplyser at kunne sidde og arbejde der ca. 30-45 min., før han må stoppe og skifte stilling. Der er tæppe på gulvet.

Skånehensyn

Er der taget højde for evt. skånehensyn eller er arbejdet på anden måde indrettet efter borgerens begrænsninger.

Der er p.t. tilknyttet to medarbejdere til [virksomheden]. [Klageren] har været vant til at arbejde meget og selv om det er svært for ham, ikke at kunne deltage så meget i arbejdet, virker det til, at han er meget realistisk om egen formået, mht. hvornår han er nødt til at stoppe og hvilke opgaver han er nødt til at videregive til andre.

Når smerterne bliver for dominerende, går han ind og sætter sig og hviler ryggen i en højrygget hvilestol og bruger der en varmepude og pude i lænden.

...

Anbefalinger

Beskriv de observationer der er gjort og hvilke anbefalinger der gives både ift. observerede skå-nehensyn og eventuelle hjælpemidler mm.

I [udendørsområde] er det svært at pege på løsninger. Der findes en ståstøtte stol uden hjul, som han måske kan have glæde af ved formklipping af Men måske er dens effekt kun meget be-

grænset, fordi han ikke arbejder længe samme sted, men har brug for at flytte sig for at løse opgaven.

Men jeg vil dog foreslå, at han afprøver, om den kan være til nogen hjælp for ham. (Den kan lånes til afp. fra 'Hjælpemidler uden beregning') Jeg har oplyst ham om hans mulighed for at søge om drejepude til bil og om en ståstøttestol til køkkenarbejde hos afd. 'Hjælpemidler'. Og det ønsker han at gøre."

Af E-Journal fremgår det bl.a.:

"6-11-18 Møde i Jobcenter og med [klageren]

...

Arbejde:

[Klageren] fortæller, at han kan arbejde ml 1-3 timer om dagen, typisk er det omkring de to timer. Kan arbejde med ude i [udendørsområde], når det ikke er rygbelastende og arbejder i meget ned-sat tempo og med en lang pause indimellem hvor [klageren] hviler i flere timer. Kan arbejde ved computeren i ca. 30 minutter.

...

26-11-18 Opringning til [klageren]

...

Arbejdet:

De sidste par uger har været højsæson på arbejdet ... Har været oppe på tre timer et par enkelte dage, men det har været få dage. Troede han kunne mere at køre paller, men det kan han ikke. [Klageren] oplever, at når han arbejder i et roligt tempo så går det klart bedre. [Klageren] har taget flere funktioner med at supervisere og dirigerer de andre end at tage fysisk fra.

Helbredsmæssigt:

Er meget øm i lænden og en klar belastning af det arbejdspress, der har været. Kan klart mærke at var presset fortsat, så havde han været tæt på en forværring.

...

3-1-19 Opringning til [klageren]

...

Arbejde:

Der var travlt ... [Klageren] var glad for at [barnet] kunne komme og hjælpe for det var lige ved at blive for meget for ham og han var ved at være for brugt.

Er nu startet småt op med at klippe, maks tre timer fordelt over 3-4 gange i løbet af dagen. Der er mange lange pauser i mellem og der er nedsat arbejdstempo. Arbejdstiden er ugentligt det samme med ca. 10 -13 timer.

Af ansøgning af 29/5 2018 om udbetaling og præmiefritagelse fremgår bl.a.:

"3. Har du været eller er du delvist sygemeldt?

Ja.

I hvilken periode?

17/5 2018 –

Hvor mange timer om ugen var/er du i stand til at arbejde i den periode?

Ca. 7

...

7. Beskriv dine arbejdsfunktioner:

Går meget for at regulere ... Alt mht. produktion af Derudover al planlægning."

Af sygehusjournal fremgår bl.a.:

"22-05-2018 Svar på MR skanning

Pt. har fået foretaget MR skanning, denne viser degenerative forandringer i samtlige niveauer lumbalt samt kyfoser fra L1 -L2.

Discus degeneration, protrusion i flere niveauer. Rodkanalstenose på højre L3 og spinalstenose L2/L3.

Højresidig prolaps på L3/L4 niveau og recesstenose fra L3 til L5.

Facetleds degeneration i samtlige niveauer. Pt. informeres om forandringer, der er indikation for lang skoliose optagelse mhp. sagittal balance og en evt. operation skal foretages på Rigshospitalet.

Pt. informeres om dette pr. tlf.

Informeres om at ved en større stivgørende operation, opretning er der ikke nogen garanti for at pt. kan vende tilbage til sit hårde fysiske arbejde og pt. vil meget gerne tænke om over dette.

...

17 -05-2018 Rygkir. forundersøgelse

...

Aktuelle

Patienten har siden december 2017, efter at have fældet nogen ... træer, fået smerter i lænden, med udstråling til højre ben ned til knæ. Ingen føleforstyrrelser. Har prøvet fysioterapi uden effekt.

Bosiddende på ... Er selvstændig, sælger Har meget hårdt fysisk arbejde."

Af funktionsskema af 30/4 2019 fremgår bl.a.:

"15. Arbejder du for tiden?

Ja. 1-3 timer dagligt.

...

23. Beskriv en typisk dag fra morgen til aften

Arbejder 1-3 timer i løbet af dagen mange pauser hvor jeg sidder med varme og støtte i lænd

...

31. Er du nødsaget til at tage medicin som følge af skaden?

Ja. Panodil 665 mg efter behov."

Af udateret ansøgningsskema til ansøgning om tilskud til selvstændig virksomhed fremgår bl.a.:

"Her kan du beskrive dine hverdagsrutiner og hjemlige opgaver. Du kan også beskrive en typisk dag i dit liv fra morgen til aften

Står op omkring kl. 6.30, spiser morgenmad og kommer i gang med dagen. [Barn] skal i skole. Alt det praktiske tager hustru sig af.

Jeg går ud i marken i ½ time til 1 time og derefter hvil og dette gentager sig dagen igennem. Nogle gange er der administrative opgaver på 15-30 minutter og derefter ligeledes pause. Pauserne er ca. 1 time, alt efter smerteniveau.

Efter kl 17 laver jeg ikke mere.

...

3.1. Evner

Spørgsmål 1: Tror du, at dine erfaringer og evner kan bruges på en arbejdsplads?

Jeg kan tilbyde, administrativ og praktisk hjælp indenfor mit fag. Det er dog ikke så mange timer om ugen, at jeg magter.

...

Spørgsmål 2: Tror du, at du kan varetage et arbejde (på fuld tid, deltid eller få timer)?

Jeg kan varetage et arbejde, så længe det er i få timer om ugen og jeg kan arbejde i mit eget tempo og holde de nødvendige pauser og der ikke er akavede arbejdsstillinger og tunge løft.

...

3.3. Helbred

Spørgsmål 5: Hvordan vil du alt i alt vurdere dit (fysiske og psykiske) helbred i forhold til at kunne varetage et arbejde (på fuld tid, deltid eller få timer)?

...

Der er mange begrænsninger. Jeg kan varetage de opgaver, der er i mave/bryst højde, hvor jeg hverken skal bøje mig-eller række op.

Selvom jeg arbejder med opgaver, der ikke belaster mig fysisk, har jeg brug for en pause efter ½ -1 times arbejde også når det er opgaver af administrativ karakter.

Når jeg har hvilet i en time, så kan jeg arbejde ½ -1 time igen og dette gentager sig i løbet af dagen, indtil min grænse er nået.

...

Hvis du har yderligere bemærkninger, kan du skrive dem her:

Jeg er glad for mit arbejde og glad for at det har kunnet tilpasses til min helbredsmæssige situation.

Jeg tænker, at jeg har optimale forhold, da jeg kan hvile så meget som jeg gør og jeg kan arbejde i mit eget tempo, uden rygbelastende opgaver og jeg kan hvile ved behov. Det er nok ikke muligt på så mange arbejdspladser at fordele så få timer ud over en hel arbejdsdag."

Af lægeattest af 25/4 2019 fremgår bl.a.:

"1. Hvordan er patientens tilstand nu?

...

Bedre. Er bedre siden attest i maj 2018, men har været uændret siden midt i sommeren 2018 Kan arbejde højst 3 timer om dagen. Smerteforværring ved belastninger.

...

6. a) Hvordan vurderer du prognosen for patientens tilstand? Dårlig.

...

c) Forventer du, at patienten helt eller delvist genvinder erhvervsevnen i forhold til nuværende arbejde?

Ja. Forventet arbejdstid ugentligt: 15 timer/uge.

...

8. Eventuelle bemærkninger?

Pt. vil max. kunne arbejde 15 timer / uge uanset jobtype. I nuværende virksomhed er max. arbejdstid også 15 timer/uge"

Af ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 11/12 2019 fremgår det bl.a.:

"Diskusprolaps med paramedian L2L3 med relativ spinalstenose Foraminær diskusprolaps L3L4. nedsat plads i spinalkanal
Svære degenerative i alle lumbale niveau særlig med facetledartrose.

...

Kan ikke klare ordinært job, mere ned 3 timer dgl ikke tungt [type af landbrugsarbejde] men traktor med special indretning og personlig assistent.

Smerter i ryg både stående og i bevægelse udstrålende smerter til høj lår bevaret kraft og bevægelighed og funktion i høj ben. og der er belastnings smerter

Hvilesmerter, postfunktionelt smerter.

...

OBJEKTIVT:

Slank

Gangfunktion uden halten og kan tage jeans af uden besvær. Næsten normal sidebøjning og bagoverbøjning

Finger gulf afstand 10 cm, kan stå på hæl og tå.

Normale dybe reflekser.

Strakt bens test normal.

Bevaret sensibilitet i ridebuks område.

Cervikal columna ikke bøjet på pc. Spinosi. Drejebevægelighed egal

40/40 sidebøjning 30/30 grader, hagen når næsten brystet og 30 grader bagover. Nakkemuskel-fæster bøjet spændte- myoser.

Thoracolumbal let scoliose med lav let kyfose L1 niveau. Ingen bøjet.

Bøjet over lange rygstrække muskler. Ikke bøjet over pc.spinose bøjet over lumbale facetled.

Let quadriceps atrofi.høj/ve 45/47

Crus 36/37.

Der normale fodpuls

...

Konklusion:

Der er overensstemmelse mellem patients klager og objektive fund.

Analgetika krævende smerter

Tilstanden er stationær siden maj 2018

Kroniske rygsmerter med diskusprolaps, let kyfosciose lumbal.

Ikke aktuell behandlingsmulighed. Varigt skånehensyn belastning 3 t dgl. Arbejdspladstilpasning med traktorindretning og per

Ikke forslag til yderligere rehab. Periodisk behov for fysioterapi.

Personlig assistent ydes fra kommune.

Optimal behandling iværksat.

Varig lidelse

Columna forhold beskrevet med MR scanning.

Andet arbejde måske mulighed for lidt længere administrativt ikke statisk arbejde.

Diagnoser

Diskus prolaps L2L3 og

Relativ spinalstenose samme niveau

Degenerative forandringer alle lumbale niveauer

Kyfosciose L1L2 og

L3L4 paramedian og foraminalt.

Degenerative forandring med let skævhed lænderyg ind diskusprolaps."

Af reumatologisk speciallægeerklæring af 4/5 2020 fremgår bl.a.:

"Debut ultimo 2017 hvor patienten i forbindelse med sit arbejde med [landbrugsarbejde] får smerter i lænden. Smerterne er lokaliseret bredt lavt i lænden med overvægt i højre side og kan stråle ud i højre underekstremitet til knæniveau. Lejlighedsvis kan der også være udstrålende smerter til venstre underekstremitet. Ingen føleudfald eller muskellammelser, ingen sfinkterproblemer. MR-skanning viste udtalte degenerative forandringer i hele lænden, samt diskusprolaps på L2/3-niveau med relativ spinalstenose og foraminær diskusprolaps L3/4 med foraminær rod-påvirkning, hvilket var helt i overensstemmelse med patientens symptomer.

Vurderet af rygkirurg på [hospital 1] og med second opinion af ortopædkirurg på [hospital 2]. En operation ville være meget omfattende (stivgøring af hele lænden og muligvis opretning af sagittal balance) og uden garanti for symptomreduktion i en grad der gjorde at patienten ville kunne genoptage sit tunge fysiske arbejde. Et mindre indgribende alternativ ville være en pladsskabende operation svarende til diskusprolapsene, men det ville ikke have effekt på rygsmerterne, kun på de udstrålende smerter, som på intet tidspunkt har domineret. Derfor vælges en konservativ strategi med fysioterapi, træning, øvelser, smertestillende medicin, hjælpemidler og andre kompenserende, sociale og økonomiske foranstaltninger. Det har været ganske succesfuldt. Kan nu drive sin virksomhed ved at arbejde 1-3 timer dagligt. På denne måde er han faktisk generelt smertefri. Mærker hele tiden sin lænd ('ømhed'), men har kun egentlige smerter, hvis han kommer til at overbelaste. Det sker så til gengæld ved ret lille belastning. Kan ikke stå stille ret længe ad gangen, men har bedst af at bevæge sig lidt rundt. Kan gå 1 times tid på jævnt underlag, men kun sidde i 15 minutter selv i optimalt tilrette kontorstol med lændestøtte. Får let smerter på ujævnt underlag. Kan ikke løfte ret meget. Må ofte hvile sig i løbet af dagen og deler dagens opgaver op i mindre opgaver. Har god gavn af personlig assistance og en række tekniske hjælpemidler, han har fået. Har måttet opgive fritidsinteresse som kasserer for idrætsforening. Kan spille [kortspil] i vintersæsonen, men kan godt være udfordret af at sidde så længe. Når man ser på de gentagne funktionsbeskrivelser er der ingen fremgang, måske snarere tværtimod, da han nu kan stå, sidde og cykle i kortere tid. Det behøver ikke at afspejle nogen forværring af den kliniske situation, måske snarere en mere realistisk adaptation til den kliniske virkelighed.

Kan køre bil i en time og kan føre traktor i nogenlunde samme tidsrum. Kan gå ned og handle, men laver ikke mad eller gør rent. Selvhjælpen med personlig hygiejne, påklædning etc. Nattesøvn er god, ingen problemer med hukommelse, koncentration eller humør.

Har på intet tidspunkt været særligt interesseret i kirurgi, og med den gode status han har fået ved konservativ behandling, kommer det ikke på tale.

Udfører dagligt øvelser og går til fysioterapi 1 gang om måneden for egen regning. Tager paracetamol som smertestillende ved behov, men det hjælper ikke ret meget.

...

Medicin

Tabl paracetamol 665 mg 2 tabl ved behov højst 3 gange daglig - mod smerter, anvendes ikke dagligt

...

Socialt

Selvstændig landmand. Dyrker ... Familien har derudover noget [udlejningsvirksomhed], som et bureau tager sig af, og en ..., som han ikke deltager i driften af. Har af kommunen fået bevilget fleksjob, tilskud til drift af virksomhed samt personlig assistance 4-5 timer ugentligt. Har fået en række hjælpemidler, uden hvilke det ville være umuligt for ham at drive virksomheden: Formklip-

per, drejepude til bil, trappestige til at komme op på traktor, kontorstol, lændestøtter. Arbejder 1-3 timer dagligt, afhængig af hvilke opgaver, der er i virksomheden, og hvad han er i stand til den dag. Har fastansat 1 medhjælp og en anden er tilknyttet mere løst, men arbejder reelt næsten fuld tid. Forsikringsselskab har givet kompensation for tabt erhvervsevne.

Eget arbejdsmarkedsperspektiv: Kan ikke forestille sig noget andet arbejde, der på samme tid er fleksibelt, tillader kompensation med hjælpemidler og personlig assistance, samt giver mulighed for varierende arbejdsstilling og hvile - også i løbet af dagen, da arbejdspladsen bogstavelig talt ligger i hans baghave.

...

Objektivt

Almentilstand god, ernæringstilstand middel. Træningstilstand middel.

Ikke hypermobil, 0/18 tenderpoints, ingen hævede led, ingen ømme enteser.

Stemmingslejet neutralt, kontakten god, svarer relevant på alle spørgsmål.

Gangen naturlig, symmetrisk med let nedsat tempo. Klarer trappegang til 1. sal uden gelænderstøtte og med normalt benskifte. Klarer selv af- og påklædning. Klarer alle transfers: Stå-sidde, sidde-stå, sidde-rygleje, rygleje-bugleje, bugleje-stå. Ingen glutealinsufficiens eller -atrofi

Columna cervicalis: Normale krumninger, fri bevægelighed, normal foramenkompressionstest

Nakkeskulderåg: Normalt muskelrelief, fri aktiv bevægelighed, ingen muskel- eller ledømhed, ingen ledhævelse

Columna thoracolumbalis: let affladet lumbal lordose, ingen skoliose. Foroverbøjning til 75%, sidebøjning bilateralt til under 50% - bevægeligheden i lumbalcolumna er tydeligt nedsat, men uden knæk på fleksionsbuer. Ingen bankeømhed. Betydeligt nedsat bevægelighed ved fjedrings-test højt lumbalt. Let ømhed af paravertebralmuskulatur bilateralt i hele lænden

Bækken, hofter: Normal bækkenstand, ingen anisomeli. Normal kompressions- og separations-test. Fri bevægelighed af begge hofter. Ingen ømhed af glutealregioner eller iliopsoas

Underekstremiteter: Normale akser, normalt muskelrelief, slanke, uømme achillessener.

Gode fodpuls. Normal strakt benløft test. Normale, egale patellar- og achillesreflekser.

Normal sensibilitet fra L 1 til S2. Bilateral normal kraft ved fleksion i hofte, ekstension i knæ, dorsal- og plantarfleksion i ankel samt ekstension af 1. tå.

Hud: Ingen psoriasis, vaskulit, noduli eller tophi

Vurdering

...årig mand med MR-verificerede udtalte degenerative forandringer i lænden, som både giver anledning til belastningsrelaterede lændesmerter og intermitterende udstrålende bensmerter som følge af rodpåvirkning af højre L3-rod i foramen. Der er fuld overensstemmelse mellem klagerne, de objektive fund og de parakliniske fund. Et operativt indgreb ville være omfattende og uden garanti for effekt. Der har været god effekt af konservativ behandling, så patienten nu er stort set smertefri, men dog med et betydeligt nedsat funktionsniveau. Der er ikke indikation for rygkirurgi aktuelt. Ikke anledning til yderligere diagnostik. Behandlingen er effektiv, intet forslag til optimering heraf. Den grundlægende tilstand er kronisk og tilstanden stationær. Der er allerede iværksat relevante kompenserende tiltag. Der kan ikke foreslås yderligere. Der er varigt skånehensyn overfor tungt fysisk arbejde generelt og rygbelastning i særdeleshed. En anden erhvervsfunktion end den nuværende ville ikke give højere funktionsniveau, snarere tværtimod, da hans aktuelle funktion på mange måder er ideel. Der er ikke andre helbredsmaessige eller sociale omstændigheder, der begrænser hans funktionsevne."

- "Expl. angiver at generelt giver enhver form for belastning af ryggen, løft og vrid forværring af de daglige smerter. Pt. har det bedst med varierende stillinger, og skal undgå at stå og sidde for længe ad gangen. Smerterne scores til VAS 4,5 på gode dage, og op til VAS 9,5 ved belastninger, som også medfører, at pt. ikke kan lave noget dagen efter.
- Kun i de forværrede perioder stråler smerterne ned i benene, primært i det højre og storetåen kan sove.
- Expl. oplever at det er blevet værre rygmæssigt over de sidste 1-2 år.

Funktionsniveau

- Expl. er over det sidste års tid stort set ophørt med at køre traktor i forbindelse med sit arbejde, hvilket forud herfor lige var acceptabelt rygmæssigt. Expl. havde ellers fra hjælpemiddelcentralen fået hjælpemidler til at komme op i traktoren.
- Stå eller sidde stille forværrer rygsmerterne. Expl. har det bedst med at gå lidt rundt.
- Selv om expl. uddelegerer opgaver, kræver det fortsat at gå rundt, og efter max 1 time, må expl. ind og sidde i sin lænestol.
- I perioderne med forværrede smerter, kan expl. kun humpe sig afsted for at komme ud og vejlede sine ansatte, som omvendt så også frekventerer expl. i hans hjem mhp arbejdsopgaverne.
- Expl. har egen virksomhed med ... produktion og bor på en gård omkranset af ...markerne. Har således god mulighed for selv at 'flexe' med sin arbejdstid, og har mulighed for at hvile, når der er behov for det.
- Direkte adspurgte oplyser expl. at han absolut oplever at den reelle daglige arbejdstid over de sidste 2 år er mindsket fra 1-3 timer/dagligt til 1-2 timer dagligt, hvor der så også er taget højde for de 2 perioder på 1-2 måneder om året med yderligt forværrede lændesmerter.
- Expl. angiver yderligere at han herudover er mindre effektiv under sin reelle arbejdstid pga. begrænsningen af smerterne.

...

Objektivt

Alderssvarende udseende, måske en anelse rødmosset. Ernæringstilstand er middel. Sidder uroligt i stol og der er indtryk af lændesmerter ved alle stillingsskift. Gang er med almindelig hastighed, men med diskret aflastning af højre ben. Fremstår ikke appellerende eller dramatiserende.

Kranienerver TI-XTI (ej oftalmoskoperet): Normale forhold. Ingen foetor ethanoli.

Columna cervicalis: Normal bevægelighed i alle planer. Ingen trykømhed.

Overekstremiteter: Normal tonus og atrofi. Fuldgod kraft over alle led bilateralt. Normal følesans overalt. Middellivlige, egale dybe reflekser. Normal strakt arm test og koordination.

Columna thorakolumbalis: Er i balance i begge planer. Afsladet lændelordose. Ingen distinkt palpationsømhed. Sidefleksion mod højre er 50/80 og mod venstre 70/80, fuld fleksion og ekstension.

Underekstremiteter: Normal tonus og trofik. Expl. kan stå på tæer og hæle og præstere linjegang. Egal, god kraft over alle led. Livlige, egale patellar- og akillesreflekser. Ingen ankelklonus. Normal følesans overalt.

...

Resume og konklusion

...-årig mand med en degenerativ lænd og snævre pladsforhold sv.t. lændehvirvelsøjlen på flere niveauer. Det primære problem er konstante V AS grad 4-5 lændesmerter med belastningsrelateret

forværring samt forværring efter kort tids stående eller siddende stilling.

Expl. har egen ... produktion med flere ansatte, og ud fra expl. 's egen beskrivelse er mulighederne for aflastning og hvile optimale. Trods dette har expl. oplevet at den reelle daglige arbejdstid over de sidste 2 år er mindsket fra 1-3 timer/dagligt til 1-2 timer dagligt, hvor der så også er taget højde for de 2 perioder på 1-2 måneder om året med yderligt forværrede lændesmerter/lændehold. Objektivt fremstår expl. uden appel, sidder uroligt på stol, og der er indtryk af lændesmerter ved stillingsskift, samt en reel fremlæggelse af funktionsniveauet.

Den aktuelle tilstand vurderes rygmæssigt at være stationær uden yderligere mulige behandlings-tiltag.

...

3. Vil det ud fra de objektive fund fremover være nødvendigt med funktionsmæssige skånehensyn? I givet fald, hvilke og hvor længe?

a. Ja. Som de aktuelt anvendte. Dvs ingen rygbelastning, ingen vrid aflænd, mulighed for hyppige stillingsskift og ikke arbejde med statisk holdning aflænden, herunder siddende eller stående stilling over længere tid.

b. Skånehensyn er stationære og varige

4. Kan skånehensynene evt kompenseres gennem jobtilpasning, ergonomisk vejledning, hjælpemidler eller andet?

a. Nej, formentlig ikke, ikke med betydende øgning af selve funktionsevnen, og ikke ud fra de af expl. beskrevne hidtidige tiltag.

5. Er forsikrede i optimal behandling?

a. Ja. Fortsat træning vil være lindrende og burde medvirke til at expl. kan bibeholde det aktuelle funktionsniveau

6. Vil (evt. anden) behandling/ optræning kunne bedre tilstanden? I så fald, hvilken?

a. Nej.

7. Hvilke funktioner vil forsikrede kunne klare? Dette også inden for andre områder end forsikredes interesseområde?

4

a. Dette spørgsmål er meget overordnet og kan ikke besvares specifikt. I hvilken som helst arbejdsfunktion vil der gælde de ovennævnte skånehensyn, uagtet om expl. prøver at arbejde som jord- og betonarbejder eller smørrebrødsjomfru.

8. Muliggør helbredstilstanden at forsikrede påbegynder delvis raskmelding, hensyntagende aktivitet/ genoptræning/ eller afprøvning? I givet fald hvornår og hvor meget?

a. Nej. Helbredstilstand muliggør højst det aktuelt beskrevne funktionsniveau. Dette med forbehold for at undertegnede primære indtryk af funktionsniveauet i overvejende grad er ud fra det som expl. oplyser, hvilket dog er foreneligt med forløb og sagsakterne (herunder de tidligere 2 erklæringer fra 2019 og 2020), samt den objektive undersøgelse."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"8. Tab af erhvervsevne

...

B. Hvilke skader er dækket

1. Forsikringen giver ret til præmiefritagelse og/eller forsikringsydelsen ved erhvervsevnetab, hvis forsikredes erhvervsevne som følge af sygdom eller ulykkestilfælde bliver nedsat med 2/3 eller

mere, jfr. punkterne D og E.

2. Fastsættelsen af graden af erhverv udygtighed sker på grundlag af en lægelig vurdering og oplysninger om, hvad forsikrede er i stand til at tjene, når erhvervsudygtigheden tages i betragtning. Bedømmelse af indtægtsmulighederne sker under hensyntagen til forsikredes nuværende helbredstilstand, uddannelse og de funktioner, der indgik i forsikredes tidligere virksomhed, idet arbejdsmulighederne skal bedømmes både inden for forsikredes eget fag, tidligere arbejdsområde og inden for beslægtede eller egnede erhverv. Bedømmelsen er med andre ord ikke begrænset til forsikredes hidtidige beskæftigelse.

Herefter sker fastsættelsen af graden af erhvervsudygtighed ved en sammenligning af indtægtsmulighederne med en normal arbejdsindtægt for en person på samme alder med lignende uddannelse i samme egn.

...

D Invaliderende/invaliddepension

Hvis forsikringen omfatter invaliderende eller invaliddepension, sker udbetaling efter følgende regler, såfremt forsikredes erhvervsevne nedsættes med 2/3 eller mere af den fulde erhvervsevne.

1. Størrelsen af invaliderenten fremgår af policen.

2. Invalideringen er tegnet med en karenstid på 3 måneder. Karenstidens begyndelse regnes fra det tidspunkt, hvor forsikrede i øvrigt opfylder betingelserne for udbetaling af forsikringsydelse ved erhvervsevnetab, jf. pkt. 8 8.

3. Udbetalingen sker månedsvis forud fra det tidspunkt, hvor erhvervsevnen uafbrudt har været nedsat med 2/3 eller mere i karenstiden,

D Invaliderende/invaliddepension

Stk. 4 Udbetalingen fortsætter under forudsætning af, at forsikredes erhvervsevne ikke ved lægelig behandling, omskoling, genoptræning, uddannelse eller i øvrigt bedres i en sådan grad, at forsikrede ikke længere er berettiget til at modtageforsikringsydelse ved erhvervsevnetab, jf. punkt 8. B."

Nævnet udtaler:

Klageren, der er født i 1960'erne, blev deltidssygemeldt i foråret 2018 som følge af rygggener og smerter i benene. Han arbejdede på daværende tidspunkt 7 timer om ugen i sit eget firma inden for landbrugserhvervet. Han fik tilkendt hjælpemidler af kommunen i form af kontorstol, drejepude til bilen og specialsæde og skammel til traktor. Den 6/9 2019 fik klager bevilliget personlig assistance med op til 4,5 timer om ugen. Den 11/11 2019 blev klageren bevilliget tilskud til selvstændig virksomhed.

Selskabet har udbetalt midlertidige ydelser i perioden fra 1/9 2018 til 1/6 2020. Herefter har selskabet afvist at udbetalte helbedsbetingede ydelser med henvisning til, at klageren ikke har bevist, at hans generelle erhvervsevne er nedsat til 1/3 eller derunder.

Klageren ønsker fortsat udbetaling af helbredsbedingede ydelser og dækning for rimelige omkostninger til advokat. Han har anført, at han har adskillige ryglidelser i form af forsnævring i rygmarvskanal, diskusprolaps, forsnævring i nerverodskanal og skævhed i ryggen og slidgigt. Han har været i kommunalt forløb og er tilkendt fleksjob på 11 timer om ugen. Der er heller ikke noget sted i de lægelige eller kommunale bilag peget på, at han kan eller burde kunne arbejde mere, fx i andre stillinger. Tværtimod anføres det i speciallægeerklæringen af 20. maj 2020, at "hans aktuelle funktion på mange måder er ideel". Hans nuværende job i egen virksomhed har en betydelig fleksibilitet i form af hvil og pauser, og det er med de relevante hjælpemidler ikke fysisk krævende. Der kan uddelegeres opgaver til personalet, der er manuelle hjælpemidler i form af fx en landbrugsmaskine og støtteudstyr til både kontor og køretøjer. Idet han får betydelig hjælp via personlig assistance, udtrykker den ugentlige arbejdstid på ca. 11 timer ikke hans evne til at oppebære indtægt. Den reelle arbejdstid, hvor han ved egen drift ville være i stand til at oppebære indtægt, ligger på 6-7 timer om ugen. Man skal ikke sammenligne en landmand i 50'erne med fiktive stillinger inden for en helt anden branche i form af ufaglært arbejde på kontor, administration eller kundebetjening. Det er afgørende, at han selv kan afgøre, hvornår skift i arbejdsstilling forekommer, og hvornår pauserne skal ligge, hvilket ikke er muligt ved kundebetjent arbejde. Han har efter selskabets afslutning oplevet en forværring i sine ryggener og er ikke i stand til at arbejde i samme omfang som tidligere. Forværringen er beskrevet i den neurokirurgiske speciallægeerklæring af 1/9 2021.

Selskabet har anført, at klageren med de relevante skånehensyn vil kunne bestride et arbejde svarende til omkring halv tid. Klageren bruger stort set ikke smertestillende medicin. Det må derfor lægges til grund, at klageren er i stand til at arbejde mere i administrative funktioner end oplyst. Klageren varetager i sit erhverv som landmand også administrative opgaver. Klager har beskrevet en almindelig arbejdsdag, der starter tidligt om morgenen og slutter kl. 17, hvor han angiveligt er i stand til at arbejde 1 - 1,5 timer ad gangen efterfulgt af en pause af cirka én times varighed. Dette står i kontrast til, at klageren angiveligt alene skulle være i stand til at arbejde 1 - 3 timer om dagen. Hvis klageren er i stand til at arbejde 3 timer om dagen, udnytter han mere end 1/3 resterhvervsevne. Klageren har ikke været arbejdsprøvet i andre funktioner, da der har

været et ønske om at fortsætte egen virksomhed, herunder få tilskud til egen virksomhed. Den manglende erhvervsmæssige afklaring af klageren medfører, at klageren ikke har bevist, at han i et andet mere administrativt præget arbejde med mulighed for afveksling i forhold til arbejdsstilling vil være ude af stand til at arbejde flere timer og dermed være i stand til at udnytte en endnu større resterhvervsevne.

Af ansøgning af 29/5 2018 om udbetaling og præmiefritagelse fremgår det, at klageren på daværende tidspunkt var i stand til at arbejde ca. 7 timer om ugen.

Af funktionsskema af 30/4 2019 fremgår det, at klageren tager Panodil 665 mg efter behov og at "arbejder 1-3 timer i løbet af dagen mange pauser hvor jeg sidder med varme og støtte i lænd".

Af udateret ansøgningsskema til ansøgning om tilskud til selvstændig virksomhed fremgår det, at "Jeg går ud i marken i ½ time til 1 time og derefter hvil og dette gentager sig dagen igennem. Nogle gange er der administrative opgaver på 15-30 minutter og derefter ligeledes pause. Pauserne er ca. 1 time, alt efter smerteniveau ... Jeg kan tilbyde, administrativ og praktisk hjælp indenfor mit fag. Det er dog ikke så mange timer om ugen, at jeg magter ... Jeg kan varetage et arbejde, så længe det er i få timer om ugen og jeg kan arbejde i mit eget tempo og holde de nødvendige pauser og der ikke er akavede arbejdsstillinger og tunge løft ... Jeg kan varetage de opgaver, der er i mave/bryst højde, hvor jeg hverken skal bøje mig-eller række op. Selvom jeg arbejder med opgaver, der ikke belaster mig fysisk, har jeg brug for en pause efter ½ -1 times arbejde også når det er opgaver af administrativ karakter. Når jeg har hvilet i en time, så kan jeg arbejde ½ -1 time igen og dette gentager sig i løbet af dagen, indtil min grænse er nået ... Jeg er glad for mit arbejde og glad for at det har kunnet tilpasses til min helbredsmæssige situation. Jeg tænker, at jeg har optimale forhold, da jeg kan hvile så meget som jeg gør og jeg kan arbejde i mit eget tempo, uden rygbelastende opgaver og jeg kan hvile ved behov. Det er nok ikke muligt på så mange arbejdspladser at fordele så få timer ud over en hel arbejdsdag".

Af ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 11/12 2019 fremgår det, at "kan ikke klare ordinært job, mere ned 3 timer dgl. ikke tungt [type af landbrugsarbejde] men traktor med special indretning og personlig assistent ... Andet arbejde måske mulighed for lidt længere administrativt ikke statisk arbejde". Af lægeattest af 25/4 2019 fremgår det, at "Forventer du, at patienten helt eller delvist genvinder erhvervsevnen i forhold til nuværende arbejde? Ja. Forventet arbejdstid ugentligt: 15 timer/uge ... Pt. vil max. kunne arbejde 15 timer/uge uanset jobtype. I nuværende virksomhed er max. arbejdstid også 15 timer/uge".

Af reumatologisk speciallægeerklæring af 4/5 2020 fremgår det, at "kan køre bil i en time og kan føre traktor i nogenlunde samme tidsrum. Kan gå ned og handle, men laver ikke mad eller gør rent. Selvhjælpen med personlig hygiejne, påklædning etc. ... Tager paracetamol som smertestillende ved behov, men det hjælper ikke ret meget ... Har fået en række hjælpemidler, uden hvilke det ville være umuligt for ham at drive virksomheden: Form-klipper, drejepude til bil, trappestige til at komme op på traktor, kontorstol, lændestøtter. Arbejder 1-3 timer dagligt, afhængig af hvilke opgaver, der er i virksomheden, og hvad han er i stand til den dag ... Eget arbejdsmarkedsperspektiv: Kan ikke forestille sig noget andet arbejde, der på samme tid er fleksibelt, tillader compensation med hjælpemidler og personlig assistance, samt giver mulighed for varierende arbejdsstilling og hvile - også i løbet af dagen, da arbejdspladsen bogstavelig talt ligger i hans baghave ... Der er varigt skånehensyn overfor tungt fysisk arbejde generelt og rygbelastning i særdeleshed. En anden erhvervsfunktion end den nuværende ville ikke give højere funktionsniveau, snarere tværtimod, da hans aktuelle funktion på mange måder er ideel".

Af neurokirurgisk speciallægeerklæring af 1/9 2021 fremgår det, at "Expl. angiver at generelt giver enhver form for belastning af ryggen, løft og vrid forværring af de daglige smerter. Pt. har det bedst med varierende stillinger, og skal undgå at stå og sidde for længe ad gangen ... Expl. oplever at det er blevet værre rygmæssigt over de sidste 1-2 år ... Expl. er over det sidste års tid stort set ophørt med at køre traktor i forbindelse med sit arbejde, hvilket forud herfor lige var acceptabelt rygmæssigt ... Stå eller sidde stille forværrer rygsmerterne. Expl. har det bedst med at gå lidt rundt. Selv om expl. uddelegerer opgaver, kræver det fortsat at gå rundt, og efter max

1 time, må expl. ind og sidde i sin lænestol ... Direkte adspurgt oplyser expl. at han absolut oplever at den reelle daglige arbejdstid over de sidste 2 år er mindskeet fra 1-3 timer/dagligt til 1-2 timer dagligt, hvor der så også er taget højde for de 2 perioder på 1-2 måneder om året med yderligt forværrede lændesmerter. Expl. angiver yderligere at han herudover er mindre effektiv under sin reelle arbejdstid pga. begrænsningen af smerterne ... Sidder uroligt i stol og der er indtryk af lændesmerter ved alle stillingsskift. Gang er med almindelig hastighed, men med diskret aflastning af højre ben. Fremstår ikke appellerende eller dramatiserende ... Vil det ud fra de objektive fund fremover være nødvendigt med funktionsmæssige skånehensyn? I givet fald, hvilke og hvor længe? a. Ja. Som de aktuelt anvendte. Dvs ingen rygbelastning, ingen vrid af lænd, mulighed for hyppige stillingsskift og ikke arbejde med statisk holdning af lænden, herunder siddende eller stående stilling over længere tid ... 7. Hvilke funktioner vil forsikrede kunne klare? Dette også inden for andre områder end forsikredes interesseområde? a. Dette spørgsmål er meget overordnet og kan ikke besvares specifikt. I hvilken som helst arbejdsfunktion vil der gælde de ovennævnte skånehensyn, uagtet om expl. prøver at arbejde som jord- og betonarbejder eller smørrebrødsjomfru".

Efter almindelige forsikringsretlige principper er det den, der rejser et krav, der skal bevise rigtigheden heraf. Det er derfor klageren, der skal bevise, at hans generelle erhvervsevne er nedsat med 2/3 eller mere.

Nævnet finder, at selskabet har været berettiget til efter den 1/6 2020 at vurdere klagerens erhvervsevne i forhold til det brede arbejdsmarked, idet klagerens tilstand på det tidspunkt må anses for at være stationær.

Nævnet finder efter en samlet vurdering, at klageren ikke har bevist, at hans generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad, og at han med de rette skånehensyn ikke vil være i stand til at arbejde mere end 1/3 af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ankenævnet for Forsikring

30.

97727

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren lider af ryggener, og at han som følge heraf har skånehensyn i forhold til rygbelastende arbejde.

Nævnet har også lagt vægt på, at klageren arbejder med landbrugsrelateret arbejde, hvorfor hans skånehensyn ikke kan anses for at være tilstrækkeligt tilgodeset, idet det må lægges til grund, at arbejdet – uanset hjælpemidler – indebærer en vis mængde rygbelastende arbejde.

Nævnet har videre lagt vægt på, at klagerens arbejdsevne skal bedømmes ud fra det brede arbejdsmarked – hvor klageren kan udnytte sine ressourcer optimalt – og at klageren ikke er blevet arbejdsprøvet i andre erhverv, hvorfor det ikke nærmere er undersøgt, i hvilket omfang klageren ville være i stand til at arbejde mere end 1/3 inden for det bredere arbejdsmarked under iagttagelse af relevante skånehensyn.

Nævnet har i øvrigt lagt vægt på ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 11/12 2019, hvoraf det fremgår, at "Andet arbejde måske mulighed for lidt længere administrativt ikke statisk arbejde".

Det, som klageren i øvrigt har anført, kan ikke føre til andet resultat.

Under hensyn til sagens udfald har nævnet ikke fundet grundlag for at pålægge selskabet at betale for klagerens advokatomkostninger.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Ankenævnet *for* Forsikring

31.

97727

Svend Bjerg Hansen